O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2026, [14]
ISSN 2181-7324(Print)

IJTIMOIY FANLAR
http://journals.nuu.uz
ISSN 3093-8996(Onlayn)

UDK: 159.943.63-057.875

Nuriya OMONOVA,
Menejer, Navoiy davlat universiteti, Navoiy, O‘zbekiston
E-mail: omonovanuriya94@gmail.com, https://orcid.org/0009-0005-6924-098X

Professor, DSc F.Ro‘ziqulov taqrizi asosida

O‘ZBEK OLIMLARI TADQIQOTLARIDA BO‘LAJAK TARBIYACHILARNING KASBIY SHAKLLANISHI VA REFLEKSIV QOBILIYATLAR MASALASINING TALQINI

Annotatsiya

Maqolada bo‘lajak maktabgacha ta’lim muassasalarida tarbiyachilarining kasbiy shakllanishida refleksiv qobiliyatlarning o‘rni va psixologik xususiyatlari o‘zbek olimlarining ilmiy qarashlari asosida tahlil qilingan. Refleksiyaning o‘zini anglash, fikrlash faoliyati, motivatsion boshqaruv, emotsional barqarorlik, ijtimoiy moslashuv va kasbiy kompetentlik bilan o‘zaro bog‘liqligi yoritilgan. R.I. Sunnatova, A.A. Fayzullayev, N.S. Safaev, Z.T. Nishonova hamda boshqa tadqiqotchilarning ilmiy yondashuvlari umumlashtirilib, F.F. G‘anjiyev va G.P. Ermatovaning kasbiy kompetentlik, ijtimoiy intellekt va shaxslararo munosabatlarga oid izlanishlari ham ko‘rib chiqilgan. Refleksiv qobiliyatlarning kognitiv, emotsional, motivatsion va regulyativ komponentlari tavsiflangan.

Kalit so‘zlar: Refleksiya, refleksiv qobiliyat, bo‘lajak tarbiyachi, kasbiy shakllanish, kasbiy kompetentlik, o‘zini anglash, motivatsion boshqaruv, emotsional barqarorlik, ijtimoiy intellekt, pedagogik amaliyot.

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ВОПРОСОВ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ РЕФЛЕКСИВНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ В ИССЛЕДОВАНИЯХ УЗБЕКСКИХ УЧЁНЫХ

Аннотация

В статье анализируются роль и психологические особенности рефлексивных способностей в профессиональном становлении будущих воспитателей дошкольных образовательных организаций на основе научных взглядов узбекских ученых. Раскрывается взаимосвязь рефлексии с самосознанием, мыслительной деятельностью, мотивационной саморегуляцией, эмоциональной устойчивостью, социальной адаптацией и профессиональной компетентностью. Обобщены научные подходы Р.И. Суннатовой, А.А. Файзуллаева, Н.С. Сафаева, З.Т. Нишоновой и других исследователей. Также рассмотрены исследования Ф.Ф. Ганжиева и Г.П. Эрматовой, связанные с профессиональной компетентностью, социальным интеллектом и межличностными отношениями. Охарактеризованы когнитивный, эмоциональный, мотивационный и регулятивный компоненты рефлексивных способностей.

Ключевые слова: Рефлексия, рефлексивные способности, будущий воспитатель, профессиональное становление, профессиональная компетентность, самосознание, мотивационная саморегуляция, эмоциональная устойчивость, социальный интеллект, педагогическая практика.

INTERPRETATION OF THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT AND REFLECTIVE ABILITIES OF FUTURE PRESCHOOL EDUCATORS IN THE RESEARCH OF UZBEK SCHOLARS

Annotation

The article examines the role and psychological characteristics of reflective abilities in the professional development of prospective preschool educators, drawing on the scholarly perspectives of Uzbek researchers. It explores the relationship between reflection, self-awareness, thinking, motivational self-regulation, emotional stability, social adaptation, and professional competence. The research approaches of R.I. Sunnatova, A.A. Fayzullayev, N.S. Safaev, Z.T. Nishonova, and other scholars are reviewed. Studies by F.F. Ganjiev and G.P. Ermatova related to professional competence, social intelligence, and interpersonal relationships are also considered. The cognitive, emotional, motivational, and regulatory components of reflective abilities are characterized.

Key words: Reflection, reflective abilities, prospective preschool educator, professional development, professional competence, self-awareness, motivational self-regulation, emotional stability, social intelligence, teaching practice.

Kirish. Maktabgacha ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar pedagog kadrlarning kasbiy tayyorgarligiga nisbatan yangi talablarni yuzaga keltirmoqda. Zamonaviy tarbiyachi nafaqat pedagogik bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi, balki o‘z faoliyatini muntazam tahlil qila olishi, pedagogik vaziyatlarni baholashi, qabul qilgan qarorlarining natijalarini qayta ko‘rib chiqishi va kasbiy faoliyatini takomillashtirishga intilishi lozim. Shu jihatdan refleksiv qobiliyatlar bo‘lajak tarbiyachining kasbiy shakllanishini belgilovchi muhim psixologik omillardan biri hisoblanadi.

Refleksiya shaxsning o‘z fikrlari, xatti-harakatlari, hissiy kechinmalari va faoliyat natijalarini anglash hamda baholash jarayoni sifatida namoyon bo‘ladi. Pedagogik faoliyatda esa refleksiya o‘qitish va tarbiyalash jarayonini tahlil qilish, tarbiyalanuvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish, muloqot samaradorligini baholash hamda yuzaga kelgan qiyinchiliklarning sabablarini aniqlash imkonini beradi. Shu sababli refleksiv qobiliyatlarni faqat fikrlash faoliyati bilan chegaralash to‘g‘ri emas. Ular shaxsning kognitiv, emotsional, motivatsion va xulq-atvor sohalari bilan o‘zaro bog‘liq holda rivojlanadi.

O‘zbek psixologiyasida refleksiya masalasi o‘zini anglash, shaxs taraqqiyoti, fikrlash faoliyati, o‘zini boshqarish, emotsional barqarorlik va ijtimoiy moslashuv bilan bog‘liq yo‘nalishlarda o‘rganilgan. Xususan, R.I. Sunnatova tadqiqotlarida fikrlash faoliyatining individual-tipologik xususiyatlari, A.A. Fayzullayev ishlarida motivatsion o‘zini o‘zi boshqarish, N.S. Safaev izlanishlarida milliy o‘zlikni anglash, Z.T. Nishonova tadqiqotlarida esa xulq-atvorni modifikatsiyalash va psixologik rivojlanish masalalari yoritilgan. Ushbu ilmiy qarashlar bo‘lajak tarbiyachilarning refleksiv qobiliyatlarini tushuntirish uchun nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi. G.P. Ermatovaning maktabgacha ta’lim tashkiloti tarbiyachilarida ijtimoiy intellektning shakllanishi va kasbiy kompetentlik bilan bog‘liq tadqiqotlari hamda F.F. Ganjiyevning kompetentlik va ijtimoiy-psixologik omillarga oid ilmiy ishlari ushbu muammoni kasbiy faoliyat nuqtai nazaridan

tahlil qilishga imkon beradi [1; 2]. Ermatovaning tarbiyachilarda ijtimoiy intellekt shakllanishiga oid ilmiy ishlari mavjud nashrlar va avtoreferat materiallarida keltirilgan bibliografik ma’lumotlar asosida ko‘rib chiqildi.

Materiallar va metodlar. Maqola nazariy-tahliliy xususiyatga ega bo‘lib, uning asosini foydalanuvchi taqdim etgan ilmiy matnda keltirilgan tadqiqotlar, psixologik qarashlar va mualliflik umumlashtirishlari tashkil etadi. Tahlil jarayonida refleksiya, o‘zini anglash, motivatsion boshqaruv, emotsional barqarorlik, ijtimoiy intellekt va kasbiy kompetentlik tushunchalari o‘rtasidagi munosabatlar ko‘rib chiqildi. Tadqiqotda quyidagi nazariy usullardan foydalanildi:

-ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish — o‘zbek psixologlarining refleksiya, shaxs taraqqiyoti va kasbiy shakllanishga oid ilmiy qarashlarini o‘rganish;

-qiyosiy tahlil — tadqiqotchilarning fikrlaridagi umumiy va farqli jihatlarni aniqlash;

-tasniflash—refleksiv qobiliyatlarning asosiy psixologik komponentlarini ajratish.

-umumlashtirish—bo‘lajak tarbiyachilar refleksiv qobiliyatlarini rivojlantirishga oid nazariy xulosalarni shakllantirish.

Tahlil uchun R.I. Sunnatova, A.A. Fayzullayev, N.S. Safaev, Z.T. Nishonova, F.F. G‘anjiyev va G.P. Ermatova nomlari bilan bog‘liq ilmiy qarashlar, shuningdek, foydalanuvchi taqdim etgan matnda qayd etilgan boshqa o‘zbek olimlarining tadqiqotlari asos qilib olindi.

O‘zbek olimlarining ilmiy qarashlarini tahlil qilish natijasida refleksiv qobiliyatlar shaxsning o‘zini anglash, fikrlash faoliyatini baholash, motivatsion jarayonlarni boshqarish, emotsional holatlarni nazorat qilish va ijtimoiy munosabatlarni tartibga solish bilan bog‘liq murakkab psixologik sifat ekanligi aniqlandi. Mazkur sifat bo‘lajak tarbiyachining kasbiy faoliyatga tayyorlanishi va pedagogik vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilishida muhim ahamiyatga ega.

R.I. Sunnatovaning fikrlash faoliyatining individual-tipologik xususiyatlariga oid tadqiqotlari o‘zini baholash, mustaqil qaror qabul qilish va fikrlash jarayonini boshqarish masalalarini tahlil qilish uchun muhimdir [3]. Ushbu yondashuvdan kelib chiqib, bo‘lajak tarbiyachining refleksiv qobiliyati pedagogik vaziyatni shunchaki idrok etish bilan cheklanmasdan, vaziyatning sabablarini aniqlash, o‘z harakatlarini baholash va muqobil yechimlarni ko‘rib chiqishda ham namoyon bo‘ladi.

A.A. Fayzullayevning motivatsion o‘zini o‘zi boshqarishga oid ilmiy qarashlarida motivlarning shakllanishi, ichki ehtiyojlar, shaxsiy qadriyatlar va xatti-harakatlarni boshqarish o‘rtasidagi munosabatlar yoritilgan [4]. Bu yondashuv bo‘lajak tarbiyachining kasbiy rivojlanishga intilishi, o‘zidagi kamchiliklarni anglab yetishi va ularni bartaraf etish uchun maqsadli harakat qilishi bilan bog‘liq.

N.S. Safaevning o‘z-o‘zini anglashga oid tadqiqotlari shaxsning ijtimoiy va ma’naviy qarashlari, qadriyatlari hamda xulq-atvorini anglash jarayonlarini tushunishda ahamiyatlidir [5]. Bo‘lajak tarbiyachi faoliyatida bu jihatlar bolalarga munosabat, pedagogik mas’uliyat, insonparvarlik va kasbiy axloq me’yorlariga rioya etishda namoyon bo‘ladi.

Z.T. Nishonovaning xulq-atvorni modifikatsiyalash va psixologik rivojlanishga oid ilmiy yondashuvlari refleksiv qobiliyatlarni amaliy mashg‘ulotlar va treninglar orqali rivojlantirish imkoniyatlarini ko‘rib chiqishga asos yaratadi [6]. Xususan, hissiy holatlarni anglash, xatti-harakatlarning sabablarini tahlil qilish va shaxslararo nizolarni tushunish refleksiv rivojlanishning muhim jihatlari hisoblanadi.

F.F. Ganjiyev va G.P. Ermatovaning ilmiy ishlarini umumiy yo‘nalishda tahlil qilish esa kasbiy kompetentlik, ijtimoiy intellekt va shaxslararo munosabatlarning bo‘lajak tarbiyachi faoliyatidagi ahamiyatini ko‘rsatadi [1;2]. Ermatova tadqiqotlarida maktabgacha ta’lim tashkiloti tarbiyachilarida ijtimoiy intellekt shakllanishi hamda kasbiy kompetentlikning ushbu jarayondagi o‘rni yoritilgan. Bu masalalar refleksiv qobiliyatlar bilan bevosita bog‘liq bo‘lgan ijtimoiy vaziyatlarni anglash, boshqa insonlarning hissiy holatlarini tushunish va muloqot samaradorligini baholash jihatlarini nazariy jihatdan izohlashga yordam beradi.

Quyidagi 1-jadvalda taqdim etilgan matnda qayd etilgan olimlarning qarashlari va ularning bo‘lajak tarbiyachilar refleksiv qobiliyatlarini tahlil qilishdagi ahamiyati umumlashtirildi.

1-jadval. O‘zbek olimlari tadqiqotlarining refleksiv qobiliyatlarni o‘rganishdagi nazariy ahamiyati

Olim	Taqdim etilgan matnda yoritilgan tadqiqot yo‘nalishi	Refleksiv qobiliyatlar bilan bog‘liqligi
R.I. Sunnatova	Fikrlash faoliyatining individual-tipologik xususiyatlari	O‘zini baholash, fikrlashni tahlil qilish va mustaqil qaror qabul qilish
A.A. Fayzullayev	Motivatsion o‘zini o‘zi boshqarish	Kasbiy motivlarni anglash va o‘z faoliyatini boshqarish
N.S. Safaev	Milliy o‘z-o‘zini anglashning psixologik xususiyatlari	Shaxsiy qadriyatlar, o‘zlikni anglash va xulq-atvorni baholash
Z.T. Nishonova	Xulq-atvorni modifikatsiyalash va psixologik rivojlanish	Hissiyotlarni boshqarish va xatti-harakatlarni tahlil qilish
F.F. G‘anjiyev	Kompetentlik va ijtimoiy-psixologik omillar	Kasbiy munosabatlar va kompetentlikning psixologik jihatlari
G.P. Ermatova	Tarbiyachilarda ijtimoiy intellekt va kasbiy kompetentlik	Ijtimoiy vaziyatlarni anglash va shaxslararo munosabatlarni baholash

Nazariy tahlil asosida bo‘lajak tarbiyachilarning refleksiv qobiliyatlarini to‘rtta o‘zaro bog‘liq komponent orqali tavsiflash mumkin: kognitiv, emotsional, motivatsion va regulyativ komponentlar. Ularning har biri kasbiy faoliyatni anglash va takomillashtirishning muayyan jihatini ifodalaydi.

Regulyativ komponent pedagogik faoliyatni rejalashtirish, nazorat qilish, natijalarni baholash va zarur o‘zgarishlarni amalga oshirishni qamrab oladi. Mazkur komponent refleksiv tahlilni amaliy harakatlar bilan bog‘laydi.

2-jadval. Bo‘lajak tarbiyachilar refleksiv qobiliyatlarining asosiy komponentlari

Komponent	Asosiy mazmuni	Kasbiy faoliyatda namoyon bo‘lishi
Kognitiv	Bilim va pedagogik tajribani anglash, tahlil qilish, xulosa chiqarish	Pedagogik vaziyat sabablarini aniqlash va muqobil yechimlarni baholash
Emotsional	O‘z hissiyotlarini anglash va boshqarish, empatiya	Bolalarning hissiy holatini tushunish va vaziyatga mos munosabat bildirish
Motivatsion	Kasbiy maqsadlar, o‘z ustida ishlash ehtiyoji, ichki rag‘bat	Kasbiy qiyinchiliklarni bartaraf etishga intilish
Regulyativ	Faoliyatni rejalashtirish, nazorat qilish va takomillashtirish	Pedagogik ish natijalarini baholash va keyingi faoliyatga tuzatish kiritish

2-jadvalda keltirilgan komponentlar bir-biridan ajralgan holda emas, balki o‘zaro ta’sirda faoliyat yuritadi. Masalan, tarbiyachi mashg‘ulot natijasi kutilgan darajada bo‘lmaganini aniqlasa, kognitiv komponent orqali sabablarni tahlil qiladi, emotsional komponent yordamida o‘z munosabatini anglaydi, motivatsion komponent asosida faoliyatni yaxshilashga intiladi va regulyativ komponent orqali keyingi mashg‘ulot rejasiga tegishli o‘zgartirishlar kiritadi.

Refleksiv qobiliyatlarni rivojlantirishda quyidagi usullardan foydalanish maqsadga muvofiq:

-refleksiya kundaligi — talabaning pedagogik amaliyot davomida yuz bergan vaziyatlar, qabul qilingan qarorlar va faoliyat natijalarini qayd etishi.

-kasbiy vaziyatlar tahlili — pedagogik muammolarni muhokama qilish, ularning sabablarini aniqlash va muqobil yechimlarni solishtirish.

-refleksiv seminarlar — talabalar o‘z tajribalarini tahlil qilishi, fikr almashishi va o‘z nuqtayi nazarini asoslashiga sharoit yaratish.

-psixologik treninglar — o‘zini anglash, hissiyotlarni boshqarish, empatiya va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirish.

-o‘z-o‘zini baholash — kasbiy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar va rivojlanishga muhtoj jihatlarni aniqlash.

Mazkur usullarni izchil qo‘llash talabaning o‘z faoliyatiga nisbatan ongli munosabatini shakllantirishi mumkin. Biroq ularning samaradorligini to‘liq baholash uchun alohida empirik tadqiqot o‘tkazish, tegishli diagnostik vositalardan foydalanish va natijalarni taqqoslash talab etiladi.

Muhokama. O‘zbek olimlarining ilmiy qarashlari tahlili refleksiv qobiliyatlarni bo‘lajak tarbiyachining kasbiy shakllanishini ta’minlovchi ko‘p qirrali psixologik sifat sifatida o‘rganish zarurligini ko‘rsatadi. Refleksiya shaxsning o‘z faoliyatini anglashiga xizmat qilish bilan birga, uning kasbiy bilimlari, emotsional holati, motivlari va xulq-atvorini o‘zaro muvofiqlashtirish imkonini ham beradi.

R.I. Sunnatovaning fikrlash faoliyati va o‘zini baholashga oid yondashuvlari refleksiyaning kognitiv jihatini tushuntirishda muhim bo‘lsa, A.A. Fayzullayevning motivatsion boshqaruvga oid qarashlari talabaning kasbiy rivojlanishga intilishi va o‘z faoliyatini ongli boshqarishi bilan bog‘liq jihatlarni yoritadi. N.S. Safaevning o‘z-o‘zini anglashga oid izlanishlari shaxsiy qadriyatlar va ijtimoiy munosabatlarning rolini ko‘rsatadi. Z.T.Nishonovaning xulq-atvorni modifikatsiyalashga oid ilmiy yondashuvlari esa refleksiv qobiliyatlarni amaliy psixologik mashg‘ulotlar orqali rivojlantirish masalasini ko‘rib chiqishga imkon beradi.

G.P. Ermatovaning maktabgacha ta’lim tashkiloti tarbiyachilarida ijtimoiy intellekt shakllanishi, kasbiy kompetentlik va ijtimoiy-psixologik omillarga oid ilmiy ishlari refleksiv qobiliyatlar muammosini kasbiy faoliyat bilan bog‘liq holda talqin qilish uchun muhimdir. Uning 2023-yilda tarbiyachilarda ijtimoiy intellekt shakllanishining psixologik omillariga bag‘ishlangan ishi bibliografik manbalarda qayd etilgan. F.F. Ganjiyevning ilmiy faoliyatiga oid manbalarda esa kompetentlik va ijtimoiy-psixologik omillar bilan bog‘liq izlanishlar keltirilgan.

Tahlil natijalaridan kelib chiqib, bo‘lajak tarbiyachilar refleksiv qobiliyatlarini rivojlantirish jarayonida nazariy mashg‘ulotlar, pedagogik amaliyot, refleksiya kundaliklari, kasbiy vaziyatlar tahlili va psixologik treninglarni o‘zaro uyg‘unlashtirish maqsadga muvofiq. Bunda talabaning faqat yakuniy natijasi emas, balki ushbu natijaga qanday erishgani, qanday qarorlar qabul qilgani va tajribasidan qanday xulosa chiqargani ham muhim hisoblanadi.

Maqolaning nazariy tahlili refleksiv qobiliyatlarning kasbiy shakllanishdagi ahamiyatini asoslaydi. Biroq muayyan psixologik omillarning ta’sir darajasi yoki taklif etilgan usullarning samaradorligi haqida qat’iy xulosa chiqarish uchun alohida empirik tadqiqot zarur. Bu esa kelgusida bo‘lajak tarbiyachilar refleksiv qobiliyatlarining rivojlanish darajalarini aniqlash, ularning tarkibiy komponentlari o‘rtasidagi munosabatlarni tekshirish va rivojlantirish dasturlarini sinovdan o‘tkazish imkonini beradi.

Xulosa. O‘zbek olimlarining ilmiy qarashlarini nazariy tahlil qilish natijasida refleksiv qobiliyatlar bo‘lajak tarbiyachilarning kasbiy shakllanishi, o‘zini anglashi, pedagogik faoliyatini tahlil qilishi va takomillashtirishida muhim ahamiyat kasb etishi aniqlandi. Refleksiv qobiliyatlar kognitiv, emotsional, motivatsion va regulyativ komponentlarning o‘zaro uyg‘unligi asosida namoyon bo‘lib, pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish, hissiy holatni boshqarish, kasbiy maqsadlarni belgilash hamda faoliyat samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. R.I. Sunnatova, A.A. Fayzullayev, N.S. Safaev va Z.T. Nishonovaning refleksiya, o‘zini anglash, fikrlash va xulq-atvorni boshqarishga oid ilmiy qarashlari, shuningdek, F.F. G‘anjiyev va G.P. Ermatovaning kasbiy kompetentlik, ijtimoiy-psixologik omillar va ijtimoiy intellektga doir izlanishlari mazkur muammoni nazariy jihatdan asoslash imkonini beradi. Bo‘lajak tarbiyachilarning refleksiv qobiliyatlarini rivojlantirishda pedagogik amaliyot, refleksiv seminarlar, kasbiy vaziyatlarni tahlil qilish, refleksiya kundaliklari va psixologik treninglardan maqsadli foydalanish muhim hisoblanadi. Shu bilan birga, aynan bo‘lajak maktabgacha ta’lim tashkiloti tarbiyachilarining refleksiv qobiliyatlarini rivojlantirish mexanizmlari, pedagogik-psixologik omillari va samaradorlik mezonlarini kompleks o‘rganish zarurati mavjud. Bu esa kelgusida empirik tadqiqotlar olib borish, refleksiv qobiliyatlarni baholash mezonlarini takomillashtirish hamda ularni rivojlantirishga yo‘naltirilgan psixologik-pedagogik dasturlarni ishlab chiqish va amaliyotda sinovdan o‘tkazishni taqozo etadi.

ADABIYOTLAR

1. Ermatova G.P. Maktabgacha ta’lim tashkiloti tarbiyachilarida ijtimoiy intellekt shakllanishining psixologik xususiyatlari // Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy axborotlari. — 2023. — № 2. — B. 158–164.
2. Ermatova G.P. Psychological factors for the formation of social intelligence in teachers of preschool educational organization // International Scientific and Current Research Conferences. — 2023. — B. 16–19.
3. Суннатова Р.И. Личностные и коммуникативные качества педагогов, предопределяющие субъект-субъектное взаимодействие с обучающимися // Известия Саратовского университета. Новая серия. Серия: Акмеология образования. Психология развития. — 2020. — Т. 9, вып. 3. — С. 215–224.
4. Файзуллаев А.А. Как держава с державой: политика межличностных отношений. — Москва: Смысл, 2011. — 319 с.
5. Сафаев Н.С. Духовность и национальное самосознание личности: монография. — Ташкент: Фан, 2014. — 121 с.
6. Nishanova Z.T., Kamilova N.G‘., Abdullayeva D.U., Xolnazarova M.X. Rivojlanish psixologiyasi. Pedagogik psixologiya. — Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2018. — 600 b.
7. Ganjiyev F.F. Maktabgacha ta’lim tashkiloti tarbiyachilarida ijtimoiy-psixologik kompetentlik omillarining namoyon etilishi va rivojlanishi// psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasining avtoreferati. 2022.